

กิจกรรมรณรงค์ “ฟันสะอาด เหงือกแข็งแรง”

เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวันคล้ายวันเสด็จสวรรคตสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

วันที่ 18 กรกฎาคม 2567

1. ความเป็นมา

อนุสนธิจากมูลนิธิ พอ.สว. ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินงานกิจกรรมรณรงค์ทางทันตสาธารณสุขเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี 21 ตุลาคม ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบัน สรุปผลได้ว่ากิจกรรมนี้ได้ช่วยลดอุบัติการณ์โรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบได้ผลเป็นที่น่าพอใจ และสามารถบรรเทาความทุกข์ทรมานจากความเจ็บปวดอันเนื่องมาจากโรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารได้ตามพระราชประสงค์

แต่เนื่องจากโรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบเป็นโรคที่ยังมีความชุกสูง โดยเฉพาะโรคเหงือกอักเสบหากไม่ได้รับการรักษาจะลุกลามเป็นโรคปริทันต์ต่อไป ทำให้ต้องสูญเสียฟันในที่สุด โรคเหล่านี้แม้มิใช่โรคร้ายแรงที่เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต แต่มีผลกระทบต่อสุขภาพช่องปากและสุขภาพทั่วไปทำให้ต้องสูญเสียเศรษฐกิจของประชาชนและของประเทศมากมายมหาศาล อีกทั้งยังเป็นโรคที่ทราบสาเหตุที่แน่นอนและสามารถป้องกันได้

มูลนิธิ พอ.สว. เห็นสมควรดำเนินงานทันตกรรมป้องกัน ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกระทรวงศึกษาธิการ ใน 63 จังหวัด พอ.สว. โดยร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินกิจกรรมรณรงค์ “ฟันสะอาด เหงือกแข็งแรง” เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เนื่องในวันคล้ายวันเสด็จสวรรคต ครบ 1 ปี วันที่ 18 กรกฎาคม 2539 เป็นครั้งแรก และสืบต่อมาทุกปีจนถึงปัจจุบัน ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะกระตุ้นให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจและมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการดูแลรักษาเหงือกและฟันของตนเอง เพื่อให้มีทันตสุขนิสัยที่ดี โดยการทดสอบประสิทธิภาพของการแปรงฟันที่ถูกต้องและสะอาด ซึ่งเป็นมาตรการขั้นพื้นฐานทางทันตกรรมป้องกันด้วยการใช้เม็ดยาสีข้อมฟันเป็นองค์ประกอบในการประเมินประสิทธิภาพของการแปรงฟันที่ถูกต้องและสะอาดได้

ผลการดำเนินงาน ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2566 ปรากฏว่า 63 จังหวัด พอ.สว. มีโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรม 5,412 โรงเรียน จำนวนนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม 289,452 คน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังคงมีพฤติกรรมการแปรงฟันไม่ถูกต้อง ประมาณร้อยละ 22.56 และจากการตอบแบบสอบถามพบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการแปรงฟันที่ถูกต้องและสะอาดมากขึ้น สามารถดูแลฟันของตนเองได้ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ประสานงานเห็นว่ากิจกรรมนี้เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพช่องปากของนักเรียนสมควรให้จัดกิจกรรมนี้ต่อไป

เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และน้อมถวายเป็นพระราชกุศลแก่ “พระมารดาแห่งการทันตแพทย์ไทย” ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2567 มูลนิธิ พอ.สว. ร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดกิจกรรมรณรงค์ “ฟันสะอาด เหงือกแข็งแรง” เป็นปีที่ 28 เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแปรงฟันให้ถูกต้องและสะอาดในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีละประมาณ 300,000 คน ทั้งนี้ เพื่อสืบทอดพระราชปณิธานในการจะช่วยให้ประชาชนมีทันตสุขภาพที่ดีตั้งแต่เยาว์วัย และมีทันตสุขนิสัยที่ดีสืบต่อไป

ในวันที่ 13 – 24 กรกฎาคม 2567 มูลนิธิ พอ.สว. และกระทรวงสาธารณสุขจัดกิจกรรมรณรงค์ “ฟันสะอาด เหงือกแข็งแรง” ครั้งที่ 28

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวันคล้ายวันเสด็จสวรรคตสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี วันที่ 18 กรกฎาคม
- 2.2 เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิธีการแปรงฟันที่ถูกต้องและสะอาดตามเกณฑ์สากล เพื่อส่งผลให้มี “ฟันสะอาด เหงือกแข็งแรง”
- 2.3 รณรงค์ให้มีการสอนการแปรงฟันที่ถูกต้องและสะอาดอย่างง่าย ๆ โดยใช้เม็ดสีย้อมฟันเป็นองค์ประกอบในการตรวจสอบ

3. เป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวนประมาณ 300,000 คน ของโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ใน 63 จังหวัด พอ.สว. ได้รับการย้อมสีฟันและสอนวิธีการแปรงฟันให้ถูกต้องและสะอาด

4. รูปแบบการดำเนินงาน

- 4.1 ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เผยแพร่ข่าวสารความรู้ในด้านโรคเหงือกอักเสบโดยมีคำขวัญว่า “ฟันสะอาด เหงือกแข็งแรง” ผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ในช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2567
- 4.2 มูลนิธิ พอ.สว. กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานกิจกรรมรณรงค์ทำให้เกิดกิจกรรมการแปรงฟันอย่างถูกต้องในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในช่วงวันที่ 13 - 24 กรกฎาคม 2567 ตามความพร้อมของโรงเรียน
- 4.3 วัตถุประสงค์กิจกรรมรณรงค์ฯ การย้อมสีฟันในโรงเรียน
 - 4.3.1 ให้นักเรียนนำแปรงสีฟัน ถ้วยน้ำ และกระจกเงาบานเล็กมาจากบ้าน
 - 4.3.2 ชมวีดิทัศน์ทบทวนองค์ความรู้สาเหตุของการเกิดเหงือกอักเสบฟันผุและวิธีการแปรงฟัน
 - 4.3.3 แปรงฟันให้สะอาดทั่วถึง
 - 4.3.4 ใช้เม็ดสีย้อมฟันให้ละเอียด ใช้ลิ้นกวาดให้ทั่วฟันทุกซี่ ทั้งด้านนอกและด้านใน (ประมาณ 2 – 3 นาที) แล้วบ้วนน้ำเพียงเล็กน้อย
 - 4.3.5 ให้ตรวจดูความสะอาดหลังการแปรงฟันด้วยตนเองตามขั้นตอน ถ้าพบว่ามีสีติด โดยเฉพาะบริเวณคอฟันให้นับเป็นติดสี 1 ซี่ ถ้าทั้งปากมีฟันติดสีเกิน 5 ซี่ แสดงว่านักเรียนแปรงฟันยังไม่ถูกต้องและไม่สะอาด ให้นักเรียนจำนวนฟันที่ติดสีและบันทึกไว้ และต้องแปรงฟันบริเวณนั้นอีกครั้งหนึ่งจนสะอาดเพื่อเป็นการฝึกทัศนคติในการ แปรงฟันให้ถูกวิธีและสะอาด

- 4.3.6 บันทึกผลการตรวจความ สะอาดหลังการแปรงฟันด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนใส่ เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ถูกต้องตามผลการตรวจ และครูช่วยตรวจสอบความ ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง
- 4.3.7 หลังแปรงฟันได้ถูกวิธีแล้ว แต่ยังมีสีข้อมฟันตกค้างอยู่อีก หรือมองเห็นหินน้ำลายชัดเจน แสดงว่ามีคราบจุลินทรีย์และหินน้ำลายเกาะติดอยู่ ควรไปพบทันตแพทย์เพื่อรับบริการ ขูดหินน้ำลายและรักษาเหงือกอักเสบ โดยลงบันทึกไว้ด้วย

5. งบประมาณ

มูลนิธิ พอ.สว. สนับสนุนงบประมาณ ในเรื่องเวชภัณฑ์ สื่อเผยแพร่ เอกสาร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้ตั้งงบประมาณไว้ 1,215,000 บาท (หนึ่งล้านสองแสนหนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน) รายละเอียดดังนี้

1. เม็ดสีข้อมฟัน 15,000 ขวดๆละ 45 บาท 50 เม็ด/ขวด จำนวน 750,000 เม็ด เป็นเงิน 675,000 บาท
2. ยาสีฟัน (40 กรัม) จำนวน 40,000 หลอดๆละ 10 บาท เป็นเงิน 400,000 บาท
3. แบบพิมพ์ต่าง ๆ จำนวน 3 รายการ ดังนี้ เป็นเงิน 140,000 บาท
 - แบบบันทึกผลการตรวจประสิทธิภาพการแปรงฟัน
 - แบบวิธีการปฏิบัติและบันทึกผล
 - แผ่นพับการแปรงฟันที่ถูกวิธี

6. วันปฏิบัติงาน

วันที่ 13 - 24 กรกฎาคม 2567

7. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- 7.1 มูลนิธิ พอ.สว.
- 7.2 กระทรวงสาธารณสุข
- 7.3 กระทรวงศึกษาธิการ

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถแปรงฟันได้ถูกต้องและสะอาด พร้อมทั้งมีทัศนคติที่ดี เป็นการป้องกันโรคเหงือกอักเสบได้อย่างถูกต้อง ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ฟันสะอาด เหงือกแข็งแรง” มีจำนวนเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 300,000 คน

9. แผนการดำเนินงาน

ระยะเวลา กิจกรรม	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค. ปฏิบัติงาน	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.
1. พอ.สว. ส่งหนังสือขอความร่วมมือดำเนินงาน กิจกรรมรณรงค์ฯ	←→							
1.1 เลขธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ								
1.2 ปลัดกระทรวงสาธารณสุข								
1.3 ผู้ว่าราชการจังหวัด								
1.4 มูลนิธิ พอ.สว. ทำสำเนาหนังสือ ข้อ 1.3 ส่งให้ นพ.สสจ.								
1.5 อธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ								
1.6 อธิบดีกรมอนามัย								
2. สสจ. / สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 63 จังหวัด ประชุมปรึกษาวางแผนจัดทำกิจกรรมรณรงค์ฯ	←→							
3. ส่งรายชื่อโรงเรียน และจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรมรณรงค์ฯ กลับมูลนิธิ พอ.สว.			←→					
4. ส่งสิ่งสนับสนุน				←→				
4.1 เม็ดสีย้อมฟัน				←→				
4.2 ยาสีฟัน				←→				
5. ทันตบุคลากรวางแผนฝึกอบรม (ทพ., ทภ. ,ฝ่าย ส่งเสริมสาธารณสุขจังหวัด, สาธารณสุขอำเภอ)			←→					
6. จัดอบรมครูผู้ปฏิบัติงาน 2 คน / โรงเรียน ก่อนพิมพ์				←→				
7. โรงเรียนอบรมขยายผลการปฏิบัติงานในโรงเรียน แก่ครูอีก 10 คน				←→				
8. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมรณรงค์ฯ ทางโทรทัศน์ และ สื่ออื่น ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค				←→				
9. การเตรียมงาน ชักซ้อม					←→			
10. วันปฏิบัติงาน					←→			
11. สรุปรายงานผลกิจกรรมรณรงค์ฯ ส่งมูลนิธิ พอ.สว.					18 ก.ค.	←→		
12. มูลนิธิ พอ.สว. ติดตามสรุปรายงานผลและ ประเมินผล							←→	
13. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงาน								←→

รายชื่อจังหวัด พอ.สว. 63 จังหวัด
(ตามเขตตรวจราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

เขต	จังหวัด
2	ชัยนาท สิงห์บุรี
3	นครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว
4	ราชบุรี กาญจนบุรี
5	เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์
6	นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร พัทลุง
7	ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง
8	สตูล ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา
9	ชลบุรี ตราด จันทบุรี ระยอง
10	เลย หนองคาย อุดรธานี หนองบัวลำภู บึงกาฬ
11	สกลนคร นครพนม มุกดาหาร
12	ขอนแก่น กาลสินธุ์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม
13	อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร
14	นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์
15	เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง
16	น่าน เชียงราย พะเยาแพร่
17	ตาก พิษณุโลก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ สุโขทัย
18	อุทัยธานี กำแพงเพชร